

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguyán Táng Thiát
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

Ngái đi lâu cháa tháy vá, Nhángái lòng suái Đa Mê gán buán...

Mãi đán năm 10 tuái tôi mái đác tháy rõ khuôn mát bá tôi. Đó là khoáng cuái năm 1950 khi ông tá Háng Cáng trá vá Hà Nái. Trong tháp niên 1940 cha tôi rát bán rán vái nháng hoát đáng chính trá, ông sáng bán ba nhiáu năm bên Trung Hoa. Thái gian này ông chá ghé vá thăm má con tôi trong nháng đáp đác biát ngán ngái, không đá cho tôi káp nhán đián khuôn mát ngái bá. Bái thá ngày má con tôi đón tiáp ông trá vá vái gia đánh, tôi đã đáng ngáy ngái nhìn ông nhá nhìn mát ngái khách lạ.

Ngái khách lạ - Nhật Linh - mác bá ka-ki bán túi, dáng dong dáng quác thá c, khuôn mát phong sáng, có cáp mát sâu, đôi mày rám, váng trán cao, ná cái cái má đái hàng râu mép và cái nhìn đác biát, nhìn tháng và sâu vào đôi mát ngái đái đián nháng lúc nào cũng nhiám mát vá má màng, xa vái.

Đêm hôm đáu tiên đoàn tá, chúng tôi không ngá, tát cá thá c gán suát sáng đá trò chuyán vái ông. Trong căn nhà sá 15 Hàng Bè Hà Nái nái má tôi má tiám bán cau khô, vào mát đêm mùa đông, bá má con chúng tôi chen chúc nám trên mát chiác giáng tây lạ n. Tôi còn nhá rõ bá tôi nói vái chúng tôi ngày hôm sau báo chí sá đán gáp ông và ông sá tuyên bá quyát đánh tá bá cuác đái làm chính trá đá trá vá vái đái viát ván.

Riáng tôi, nám sát cánh ngái bá xa lạ, tôi ván không nói vái ông mát lái tá lúc ông trá vá nhà. Rõ ràng là tôi đã gián đái và phán đái cái cách tiáp đón mà mái ngái đã dành cho ông, báng cách giá váng say và không tham đá. Nhật Linh thì tinh lạ m, ông đoán biát ngay có cái gì không án trong thái đá cáa tháng con út. Trong lúc ván nói chuyán vái má và các anh chá tôi, chác chác ông lạ i thá tay đái chán véo mánh vào đùi tôi đá thăm dò tháng con còn thá c hay đã ngá, nháng tôi cháu đau, lạ đi. Mãi vá sau, đau quá, cháu không tháu, tôi phái la lên, tiáng kêu có vá tánh táo lạ m, khián ông tung chán ngái đáy, nói to: “À tháng này giái cháu đau tá lúc náy đán giá, nó chá váng!”. Cá nhà ngángác không hiáu chuyán gì xáy ra giáa hai bá con. Thá là sau mái năm xa cách, ông đã tìm cách “đám thoái” vái tôi trong chán và qua cách lạ i hai bá con tôi đã nghĩ vá nhau mát cách lạ ng lạ.

Má tôi tháng nói bá tôi tuái con ngáa nên suát đái hay đi, không máy khi á gán vái gia đánh. Bà

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguy&#n T&#ng Thi&t
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

cũng th&#ng nói khi l&y cha tôi, ông đã cam k&t ngay t& đ&u r&ng m&i ng&i có m&t b&n ph&n, ông có b&n ph&n đ&i v&i xã h&i, còn bà có b&n ph&n đ&i v&i gia đình. Tôi ít th&y m&t c&p v& ch&ng nào mà s& cam k&t ban đ&u l&i đ& c c& đôi bên tôn tr&ng lâu dài h&n th&. Th&c ra, ch&ng ph&i vì ông ho&t đ&ng cách m&ng nên hoàn c&nh bó bu&c ông ph&i s&ng xa gia đình. Ngay sau này khi s&ng m&t cu&c đ&i bình th&ng, ông cũng không m&y khi & g&n m& con chúng tôi. B&n ch&t và l&i s&ng c&a b& m& tôi hoàn toàn khác bi&t, khó có th& dung h&p. Tính ông tuy&t đ&i & a chu&ng s& gi&n đ&, chân th&t, s& m& m&ng, yên tĩnh và s&ch s&. Còn m& tôi, su&t đ&i buôn bán ngh& cau đ& l&y tỉ&n nuôi l& chúng tôi, nên ph&i s&ng trong đ&u ki&n ng&c h&n l&i: bà bu&c ph&i th&c t&, màu mè, khách sáo, s&ng n&i ch& búa & ào, b&a bãi, lu&m thu&m. L& chúng tôi ph&n l&n s&ng g&n v&i m&, nh&ng đôi khi cũng đ& c g&i đi s&ng bên c&nh b&. S& dàn x&p trong l&i s&ng c&a b& m& tôi th&c là tuy&t đ&u vì chính nó đã gi& đ& c hoà khí trong gia đình. Không bao gi& chúng tôi nghe th&y b& m& tôi to tỉ&ng v&i nhau. Trái l&i chính vì th&i gian s&ng chung bên nhau hi&m hoi nên c& hai đã t&o cho nhau nh&ng ngày s&ng chung tr& thành m&t chu&i “nh&ng ngày di&m &o”. M& tôi k& l&i là trong th&i gian tr& c khi tôi sinh ra c& m&i l&n Nhật Linh vi&t xong và xu&t b&n đ& c m&t cu&n truy&n m&i thì dù m& tôi có b&n r&n buôn bán đ&n m&y đi n&a ông cũng bu&c m& tôi b& h&t đ& cùng s&ng v&i ông riêng bi&t m&t th&i gian bên bãi bi&n S&m S&n. Ông còn t&p cho m& tôi hút thu&c lá, u&ng r&u, th&ng th&c thú pha và u&ng trà tàu bu&i sáng, đ& r&i sau bà cũng nghi&n không thua gì ông. Sau này trong nh&ng ngày & Đà L&t l&nh l&o, nh&ng bu&i s&m mai khi chúng tôi còn n&m vui trong chốn, thì b& m& tôi đã r& r& tâm s& v&i nhau bên tách trà nóng r&t là t&ng đ&c. S& dĩ b& m& tôi có th& s&ng xa nhau th&ng xuyên mà không phi&n hà vì c& hai đ&u có m&t đ& m gi&ng nhau, đó là s& say mê làm vi&c. N&u Nhật Linh đam mê vi&t sách, làm báo và nh&ng ho&t đ&ng xã h&i, thì m& tôi cũng mê say trong vi&c làm ăn buôn bán không kém, có khi l&i còn h&n c& ông. L& chúng tôi không h& c&m th&y bu&n phi&n vì thi&u s& chăm sóc th&ng xuyên c&a c& b& l&n m&, trái l&i còn th&y sung s&ng vì c&m th&y mình đ& c t& do.

Sau khi & Trung Hoa v& n&c và s&ng v&i m& con tôi ít ngày, Nhật Linh thu x&p m&y th& hành trang gi&n đ& đ&n qua & nhà bác Nguy&ng T&ng Thi&y tôi, s& 3 đ&ng Lý Th&ng Kiệt, trong m&t khu ph& tây yên tĩnh, đ&i di&n v&i Vi&n Đ&i H&c Hà N&i. Ông & đó ít tháng đ& hoàn thành b&c v& truy&n th&n chân dung bà n&i tôi. Đó là m&t b&c h&a l&n b&ng bút chì, nét v& đ&n s& s&c s&o. Nhật Linh đã ghi l&i hình &nh s&ng đ&ng bà m& c&a ông trong b& áo nâu tu hành đang ng&i ch&p tay t&ng ni&m.

Đ&u tháng 4 năm 1951, Nhật Linh và toàn gia đình bác Thi&y tôi đ&n vào Nam. Cha tôi ch&n ng&c i ch& c& tôi và ng&c i con út là tôi đi theo ông vào Sài Gòn, trong khi m& tôi v&n tỉ&p t& c buôn bán & Hà N&i v&i các anh ch& tôi cho đ&n ngày di&c. Ba b& con tôi & chung v&i gia đình bác Thi&y trong m&t căn nhà do chính ph& c&p cho công ch&c s& B&u Đ&n, s& 12P đ&ng H&ng Th&p T&. Căn nhà tuy r&ng, có nhi&u phòng, nh&ng vì gia đình bác tôi đông con nên cũng thành ch&t. Cha tôi ch& xin m&t phòng nh& và x&u xí nh&t trong m&t xó b&p đ&, vì ch& đó yên tĩnh và bi&t l&p. Th& r&i ch& trong vòng tu&n l&, v&i khi&u th&m m& và s& b&y bi&n ngăn n&p, ông đã trang trí căn phòng t&i tàn thành m&t ch& & xinh x&n và &m cúng nh&t.

Trong mấy năm ở nhà bác tôi, Nhật Linh chú tâm vào việc xuất bản và tìm tòi những cây viết mới. Ông mở nhà xuất bản Pháng Giang - ghép tên Pháng Vũ và Cám Giáng là quê quán và sinh quán của mẹ và cha tôi - ngoài việc in những sách truyện của Tá Lác Văn Đoàn, ông còn xuất bản truyện của những cây viết trẻ. Chúng tôi, các con bác cũ và tôi, lăng xăng khuôn tay những sách mới, loái Sách Háng dành cho thiếu nhi và thay phiên nhau đóng dấu bông hoa hồng lên trên bìa sách. Ngay cả con trai của bác Thủy tôi, nhà văn Táng Hùng, lúc đó đang học vẽ kiến trúc, đã vẽ dấu hiệu cho con Pháng Hoàng tiêu biểu cho nhà xuất bản Pháng Giang. Thời gian này nhà sĩ Ngáyán Gia Trí cũng theo ông lui tới. Ông đã giúp cha tôi trình bày mẫu bìa các cuốn tiểu thuyết qua nghề thuát cắt và dán giấy màu của ông. Bởi nhà chân dung Nhật Linh bằng sơn dầu để các nhiếp ảnh gia bắt tay, nhất là sau khi Nhật Linh qua đời và bác tranh để lại trong những dịp nghỉ ngơi ông, là do nhà sĩ vẽ trong thời gian này. Bởi vì thời ra còn dang dở vì tranh của khi vẽ xong, ông Trí đã bắt đi an trí ở Thủ Dầu Lát mới thời gian. Khi ông trở về, để nháu thì cha tôi không cho. Thành thử bác chân dung chỉ có khuôn mặt là đầy đủ còn bàn tay của gói thuốc lá thì mới chỉ là mấy nét phác. Sau này cha tôi nói đùa là ông thích để nguyên như vậy vì chính cuộc đời ông cũng là một tác phẩm chưa hoàn tất. Trong những lúc giúp Nhật Linh những công việc liên quan tới nhà xuất bản, chúng tôi có dịp được tiếp xúc và quen dần với các tác phẩm của nhóm Tá Lác Văn Đoàn và của các nhà văn mới khác. Tôi còn nhớ đã được ngay tay khi sách đang in còn thơm mùi mực mới cuốn truyện để tay Nhậtáng Đám Máa của Linh Báo và cuốn Gió Mát của Táng Hùng. Có một cuốn tiểu thuyết mà Nhật Linh cảm không cho chúng tôi được là quyển Báng Tráng, ông nói là chúng tôi chưa đủ lớn để hiểu được cuốn truyện này.

Thời gian ở nhà bác Thủy chúng tôi cũng được biết cha tôi mắc bệnh bao tử. Ông không thể nào ăn cơm ta một thời gian lâu mà không cảm thấy óc ách khó chịu. Ông bèn đi cách ăn bằng cách đi mua cơm tháng ở hiệu cơm tây La Cigale ở đường Đinh Tiên Hoàng và chế ngay hai lon xách cà-mên đi lấy để ăn. Bà ăn chỉ có hai đứa con. Nhật Linh và tôi. Ông ăn nhanh và không nói năng. Lúc đi tôi còn khoái ăn cơm tây vì lon mìáng, những ăn mãi cũng đâm chán. Hôm nào ăn một mình với ông thì buồn vì không được đùa nghịch. Tôi bèn theo những lon cơm với các anh họ tôi đánh đi để được ăn cơm ta chung với gia đình bác tôi. Các anh họ tôi thì đông lắm, mà ai cũng thích ăn cơm tây, nên cứ tranh giành nhau ăn là xảy ra cuộc tranh giành rút thăm inh ỏi để chọn người đi đi vào ăn chung với “chú Tam”.

Chú Tam theo những thì rất vui tính với lũ trẻ nên ai cũng thích ông. Khi vui ông theo những trẻ tiếp tham gia vào những trò chơi của chúng tôi, hoặc giúp ông đi những giờ nghỉ ngơi hình cho ai theo những cuộc tranh đua. Những cũng có lúc ông xa lánh tất cả rút vào căn phòng sào huyệt của ông để tìm sự yên tĩnh. Hình như quen thuốc mà chúng tôi theo những thời gian khi vào phòng ông là thấy ông đang ngồi viết lách trên một chiếc ghế vái, với cặp kính treo trên sống mũi, bên cạnh ông, trên một chiếc bàn thấp là một ly bia ông uống những nháp, một gói thuốc Bastos xanh, một cái tẩu thuốc, một cuốn sổ tay chi chít những ghi chú và con số. Nhật Linh theo những viết trong đêm khuya khoát. Những khi giờ mình theo giờ của đêm tôi theo những

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguyán Táng Thiát
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

tháy, qua khe cáa, đèn trong phòng ông còn bát sáng. Có đêm lũ chúng tôi lám cám bá dáy vì có tiáng khóc trong phòng cha tôi. Tiáng khóc lúc đáu còn nhá sau lán đán không tìm hám đác. Lũ chúng tôi ngáng ngác nhìn nhau. Mát ngáng i anh há lán tuái hán, ra dáng hiáu biát, giái thích: “Chú Tam khóc vì chú nhá chú Long đáy!”. Sau này tôi biát ông đã khóc âm thám nhiáu đêm vào nháng đáp khác. Không ai có thá đoán biát ông khóc cái gì, ngay cá má tôi cũng không thá nào biát đác. Nháng sá khám phá này đã gieo vào tuái thá cáa tôi mát nán táng mán há má, ráng cha tôi là mát ngáng i cô đán và đau khá. Ngoài ra nháng giác má ká lá và kinh hãi cũng đác tôi hình dung tháy qua giác ngáng cáa ông, qua cách ông trán trác ú á trong đêm. Có buái sáng thác đáy ông đã hái ngáng i chá há tôi có đáo chái piano bán nhác nào đó không, vì ông hoang mang không biát chính ông đã nghe chá tôi thác sá đáo bán nhác đó hay tát cá chá do ông táng táng ra trong giác má cáa ông.

Năm 1954, khoáng ký kát hiáp đánh Genève, cha tôi sang Pháp đá cháa bán há và cũng đá thám ngáng i anh cá cáa tôi đã sang Pháp du hác tá năm 1949. Đây là chuyán Đá Tây thá hai và cuái cùng cáa ông. Thái gian này má và các anh tôi cũng đã di cá vào Nam. Má tôi mua mát căn láu trong chung cá chá An Đông đá láy chá á và buôn bán. Khi Nhát Linh ván nác, ông xách theo mát cây kán clarinette, mát loái nhác khí mà ông đã ránh xá đáng tá nháng năm 1939-40. Cá mái buái chiáu chúng tôi lái nghe tháy tiáng hác tiêu cáa ông qua bán Tennessee Waltz mà ông á thích váng tá láu hai chung cá, nghe lác láng xa lá trong cái không khí chá búa án ào cáa khu phá chá An Đông. Chúng tôi tháy rõ nái này cháng phái là chá náng nấu lâu dài cho ông đác.

Quá nhiên, qua năm 1955, ông xách kán lên Đá Lát và quyát đánh á luôn trên áy máy năm. Thu xáp xong chá, ông náp đán đá xin cho tôi thi nháp hác vào mát tráng trung hác công láp trên áy, thá là mát lán náa tôi lái theo ông lên sáng trên mián cao nguyên.

Nhát Linh, sau thái gian cháa bán há bên Pháp, lái rát thích háp vái khung cánh nên thá và khí háu mát má cáa Đá Lát, đáo này rát kháe mán há. Ông tháng đáng đi bá mát ngày đán hán cá chác cây sá. Mái buái sáng sám, tá căn phòng thuê trên láu hai nhà hàng Poinsard & Veyret, sá 12 đáng Yersin, ông thá bá xuáng khu chá Hòa Bình, ăn đám tâm tá phá Bình Dân đáng Hàm Nghi, rái đi vòng bên kia bá há Xuân Háng, vát tá máy ngán đái phía cuái há, đán tán khu Chi Lăng gán há Than Thá. Lâu lâu ông rá tôi đi thá bá cùng vái ông. Hai bá con láng lá đi bên nhau, vì ông tháng đáng mán mình trong nháng ká niám và suy táng riáng tá, cho đán lúc tôi mát nháoi, đòi vá. Có lán, đi ngang qua sân cù, ông chá vá cái tháp cao cáa khu tráng trung hác Yersin và khách sán Palace tháp thoáng trong sáng phía bên kia bá há Xuân Háng nói vái tôi là chính tái ngái tráng đó, gán má năm trác, ông đã cám đáu phái đán Viát Nam đá hái nghá sá bá Pháp Viát và cũng thái gian đó, trác nhà hàng Palace kia, nái thám xi-máng mát tián khách sán, ông ván tháng ngáng i uáng ráu đá tháng ngoán khung cánh Đá Lát vái bác Tháy tôi, hai ngáng i ván nhìn sang ráng đái thông bên này, nái chá chúng tôi tán bá ngày nay. Cái khung cánh thá máng đó, mái năm sau, đã trá vá trong ký ác cáa ông; nháng lán này

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguy&#n T&#ng Thi&t
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

khung c&#nh đó ông đã th&#ng ngo&#n v&#i s&# bình th&#n h&#n nhi&#u c&#a tâm h&#n. Nhật Linh h&#u nh&# không bao gi&# tâm s&# v&#i con cái v&# chính cu&#c đ&#i c&#a ông, nhật là cu&#c đ&#i chính tr&#, nh&#ng có m&#t l&#n hi&#m hỏi ông đã ti&#t l&# v&#i chúng tôi là th&#i gian kh&# s&# nhật trong cu&#c đ&#i c&#a ông là lúc ông đ&#m nh&#n ch&#c v&# B&# Tr&#ng B&# Ngo&#i Giao trong chính ph&# Liên Hi&#p.

Cha tôi có bi&#t tài nh&#n xét và quan sát r&#t bén nh&#y khi&#n tôi ph&#i c&#m ph&#c. Năm đó tôi đã trúng tuy&#n k&# thi nh&#p h&#c vào l&#p Đ&# L&#c tr&#ng trung h&#c Quang Trung. Vì s&# h&#c trò d&# thi vào tr&#ng công năm đó r&#t đông mà nhà tr&#ng thì ch&# còn ch&# đ&# thu nh&#n thêm vài ba h&#c sinh thôi, nên hôm đi thi v&# tôi đã nói tr&#c v&#i cha tôi là không có m&#t tí hy v&#ng nào c&#. Ngày đi xem b&#ng, không ng&# l&#i th&#y tên mình trong danh sách nh&#ng ng&#i trúng tuy&#n, tôi m&#ng qu&#nh, v&#i b&# v&# nhà ngay. Lúc b&#c chân vào nhà, vì mu&#n dành cho cha tôi m&#t s&#ng&#c nhiên, tôi đóng vai thi&#u n&#o, báo cho ông bi&#t là mình đã thi tr&#t. Nhật Linh ch&# c&#i và nói ch&#c là tôi đã đ&#u r&#i. Sau đó ông gi&#i thích v&#i tôi s&# dĩ ông bi&#t ch&#c tôi thi đ&#u vì lúc tr&#c đó t&# trên l&#u hai ông đã quan sát dáng đi c&#a tôi t&# xa tr&#c hai d&#y ph&#, cái cách đi c&#m cúi c&#a tôi nh&# ch&# mu&#n đi nhanh cho chóng v&# nhà đã khi&#n ông tin ch&#c tôi có gì vui &# trong lòng, nh&# v&#y thì làm sao mà tôi có th&# tr&#t đ&#c.

M&#t b&#a kia trong bu&#i đi t&#n b&# th&#ng l&# bu&#i sáng, cha tôi b&#t ng&# trông th&#y và ch&# cho tôi coi m&#t đoá phong lan m&#c l&#ng ch&#ng cao trên m&#t cây thông già kh&#ng khi&#n bên b&# h&# Xuân H&#ng. V&# đ&#p thiên nhiên c&#a đoá hoa khi&#n Nhật Linh ng&#i ng&#m nghĩa, nhật là dáng m&#nh mai th&#t tha c&#a chùm hoa buông th&# xu&#ng t&#ng ph&#n h&#n v&#i nét m&#nh m&# c&#ng cáp c&#a b&# lá và cánh hoa có màu vàng t&#i n&#i b&#t lên trên n&#n nâu đ&#m c&#a g&#c thông. Ông bèn sai tôi trèo lên g&# nhánh lan xu&#ng. Nhật Linh h&#n là ph&#i xúc đ&#ng l&#m khi ông b&#t ng&# tìm đ&#c th&# hoa quý này vì tôi th&#y ông không đ&# ý đ&#n vi&#c th&#ng con ông trèo lên thân cây cheo leo d&#m có th&# s&#y tay ngã l&#m mà ch&# luôn mi&#ng nh&#c ch&#ng tôi c&#m kheo khéo đ&# kh&#i làm g&#y nhánh hoa.

Mang đ&#c cây lan quý v&# nhà, ông li&#n tr&#ng lên m&#t khúc cây m&#c, l&#i sai tôi đi tìm rêu đ&# đ&#p vào r&# cho gi&# đ&# m, r&#i treo ngay trên t&#ng trong phòng ng&#, c&# ngày hôm đó ông say s&#a ng&#m nghĩa mãi không chán. Th&# r&#i t&# đó Nhật Linh mê ch&#i lan. Mê đ&#n đ&# quên ăn quên ng&# và quên luôn c&# vi&#c vi&#t lách, vì d&#o này tôi ít th&#y ông th&#c khuya ng&#i vi&#t nh&# tr&#c.

Cái thú t&#n b&# c&#a ông không còn mang m&#c đích t&#p th&# đ&#c bu&#i sáng ho&#c đ&# giúp ông th&# h&#n trong dòng suy t&#ng n&#a mà lúc này đã mang m&#t m&#c đích m&#i: ông đi t&#m lan, có khi đi suốt ngày, băng r&#ng l&#i su&#i, ông đi m&#t mình hay đi cùng v&#i nh&#ng ng&#i b&#n cùng mê lan nh&# ông, đ&# r&#i chi&#u chi&#u v&# đ&#n nhà m&#t nhòai nh&#ng h&#ng v&#i m&#t hay hai đoá hoa l&# trên tay. Hôm nào không đi tìm lan thì ông đi tìm nh&#ng nh&#ng khúc r&# cây l&#n có hình thù l&# m&#t v&# nhà g&#t d&# đ&# g&#n hoa phong lan lên trên ho&#c ông lui cui x&#p và đóng nh&#ng thanh g&#

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguyán Táng Thiát
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

vái nhau đß làm rß treo lan, mßi rß mßt kißu khác nhau, rßi ông treo lan lên tßng, treo cùng khßp gßn nhß kín cß phòng. Mß tôi rßt bßn rßn buôn bán ở Sài Gòn ông cũng gßi lên Đà Lßt sßng vái ông ít ngày đß cùng thßng lan vái ông. Cái nhißt tình cßa Nhật Linh đã lây sang rßt nhißu ngßoi khác làm sßng đßy phong trào chßi lan và tßm lan cßa dân Đà Lßt nhßng năm 1956-57. Riêng anh em chúng tôi thßy ông vui thì cũng tham đß vái ông nhßng trong bßng không thßy hßng thú gì cho lßm, trái lßi lßm lúc còn bßc mình vì ông cß hay sai chúng tôi đi gßt tßng mßnh rßu đß mang vß cho ông, mßt công vißc mà chúng tôi rßt ghßt làm. Rßu đúng loßi tiêu chußn mà ông mong mußn thì chß có thß tìm thßy đß dàng ở vß đßng gßn các ßng cßng: gißa phß xá đồng đßc ngßoi qua lßi mà lßi ngßoi bßt xußng vßa hß tßn mßn bóc gßt tßng mßnh rßu xanh bß vào trong mßt cái rß thì nom có vß kß qußc, khó coi quá.

Nhật Linh chßi lan công phu hßn nhßng ngßoi khác vì ngoài vißc tßm lan ông còn ra thß vißn tra cßu hoßc đßt mua tß bên Pháp các sách ngoßi qußc vißt vß hoa phong lan trên thß gißi, rßi ông tß mß phân loßi, so sánh vái hoa ở đßa phßng; ông lßi vß tßng đßa hoa mßt, đßt tên hoa, ghi chú tßng đßc tính, vái đßng ý sau này làm tài lißu vißt mßt cußn sách vß vißc sßu tßp hoa phong lan. Và chißu nào ông cũng thßi hßc tiêu, nói là thßi cho lan nghe. Ông thßi bßn: “J’ai rêvé de vous”, vous đây chính là đßm hoa qußn qußt xßm lßy ông, nào là Nhật Đßng Hßng, Huyßt Nhung Lan, Bßch Hßc, Tím Đßi Mßi, Hoa Cô Dßu, Bßch Ngßc, Thanh Ngßc, Văn Bao... thß treo trên vách, thß cßm trong chßu, thß bßy trên bàn. Mßi chißu thß bßy, ông lßi tß chßc hòa nhßc tßi gia, ngoài tißng hßc tiêu cßa ông, lßi có sß phß hßa lßc huyßn cßm cßa giáo sß Vĩnh Tßng, khißn khách đi đßng phßi đßng chân trßc cßng khách sßn Du Paque, kßngßng xe hßi, ngßoi ghßch xe đßp, đß lßng nghe tißng nhßc hòa tßu vßng ra tß căn lßu nßi góc đßng Yersin trong bßu không khí êm ß yên tĩnh cßa bußi chißu Đà Lßt.

Qua năm sau vì sß lßng hoa sßu tßp đßng cßng ngày mßt nhißu, nhật là tß lúc Nhật Linh chuyßn hßng đi tìm loßi hoa đßt là loßi hoa do cß Nghß Biên (em rußt bà nßi tôi) khßi xßng thì căn lßu trên đßng Yersin trßn nên chßt chßi quá. Mßy bß con tôi đßn qua căn nhà mßi, sß 19 đßng Đßng Thái Thân, do ông chß garage Lê Đình Gißng, mßt ngßoi bßn lan cßa cha tôi, đß lßi. Tß đßu đßc đßng phßi đi vào mßt con đßng trßi đá ngoßn ngoß mßi tßi đßng căn bißt thß nßm bißt lßp trên mßt trßn đßi nhìn xußng mßt thung lßng thông trßng đßp. Tßi đây Nhật Linh đã bißn căn bißt thß thành mßt trßi lan nhß vái đß các loßi hoa trßng khßp tß trong ra đßn tßn ngoài nhà. Lúc này cha tôi đã lßi kéo đßng nhßng ngßoi bßn cßa ông tß Sài Gòn lên tßn Đà Lßt đß cùng đi tßm lan vái ông. Nhà văn Đßng Tßn vái chißc xe hai ngßa và thi sĩ Tô Kißu Ngân vái chißc sß trên tay ván thßng đi tìm lan vái chúng tôi; và vì có phßng tißn xe hßi cßa Đßng Tßn và cßa ông Gißng nên vùng tßm lan cũng rßng hßn nhißu, trong phßm vi đßn cßng trăm cây sß, tß đßng Ngoßn Mßc xußng tßi Phan Rang hay đßng Bßng Lßc xußng đßn Đßng nh Quán. Mßt vài chính khách nhß ông Phan Huy Qußt thßnh thoßng cũng có mßt trong các chuyßn đi cßa chúng tôi.

Mßt bßa nß, trong lúc đi thß thßn trong khu rßng thông gßn nhà, tôi ngßc nhiên thßy có đßm ba ngßoi lính đßng gác ở bßi rßng xung quanh nhà tôi. Lúc tôi vß nhà thì đßng bißt tßng Đßng

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguy&#n T&#ng Thi&t
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

Văn Minh cũng v&a lên xe ra v&. T&#ng Minh có mang đ&n bi&u cha tôi m&t ch&u hoa phong lan và nói chuy&n v&i cha tôi kho&ng ti&ng đ&ng h& trong phòng khách. Anh tôi k& l&i v&i tôi t&ng Minh là ng&#i cũng mê ch&i lan, nh&ng ông đ&n thăm cha tôi h&n là còn có m&c đích khác ngoài vi&c xem lan không thôi. Nh&ng cha tôi c& v& coi nh& ng&#i khách đ&n thăm ch& đ& th&ng lan; trong m&t gi& đ&ng h& ông c& m&i mi&t nói v&i t&ng Minh v& cách th&c tr&ng hoa lan đ& hai ng&#i kh&i ph&i đ& đ&ng đ&n các v&n đ& khác. M&t hôm khác chúng tôi đi săn lan & đèo B&o L&c. Chúng tôi đi r&t đông trên hai chi&c xe h&i. Trong đám ng&#i săn lan, ngoài các văn ngh& sĩ còn có m&t c&u b& tr&ng, m&t chính khách, m&t nhà cách m&ng t&ng bôn ba h&i ngo&i, nh&ng t&t c& không ai nói chuy&n th&i s&, chính tr&. Khi đoàn xe tr& v& Đà L&t ngang Liên Kh&ng thì b& ch&n l&i. Qu&c L 20 b& k&t xe đ&n c& cây s& và chúng tôi ph&i đ&u xe bên v& đ&ng ch& đ&i đ&n c& hai ti&ng đ&ng h&. Không ai bi&t chuy&n gì x&y ra và đ&u r&t b&c mình vì ph&i ch& đ&i quá lâu. Sau đó đ& h&i chúng tôi đ& c bi&t lý do k&t xe vì t&ng th&ng Ngô Đình Di&m đi kinh lý trên Đà L&t, chuy&n bay ch& t&ng th&ng b& tr& và vì không bi&t lúc nào phi c& đáp xu&ng phi tr&ng Liên Kh&ng nên t&t nh&t là ch&n t&t c& xe c& l&i, b&t chúng tôi ph&i ch& đ&i không bi&t đ&n lúc nào. Khi bi&t chuy&n này Nhật Linh nói đùa v&i đám chúng tôi: “N&u trong s& đây mai sau có ai lên làm t&ng th&ng thì nh& đ&n cái ngày hôm nay ph&i ch& đ&i b&c mình nh& th& này nhé!”.

Nhật Linh s&ng thanh b&ch và gi&n đ&. Ông gi&n đ& m&i chuy&n đ&n m&c t&i đa. Qu&n áo ông m&c hay qu&n áo c&a chúng tôi ông không cho &i th&ng n&p, ông nói &i qu&n áo mà làm gì, c&t nh&t là gi&t r&u luôn cho th&t s&ch s& là đ&. Ông l&i càng không hi&u n&i khi th&y chúng tôi &i c& qu&n áo lót là th& m&c bên trong không ai nhìn th&y. Có l&n tôi nh& ông khai m&t lá đ&n cho ông hi&u tr&ng tr&ng tôi đ& xin đ& c ngh& h&c m&t hai ngày vì hôm đó không bi&t tôi ăn ph&i cái gì mà c& ph&i đi c&u hoài. Trong t& đ&n ông khai hu&ch t&t tôi xin ngh& vì lý do “đau b&ng &a ch&y”. Tôi t&c quá ph&n đ&i ông vì th&y trong m&t lá đ&n tr&nh tr&ng th& mà khai nh& v&y không v&n v& tý nào mà l&i có v& thô t&c quá. Ông nói mình b& b&nh th& nào thì c& đúng th& mà khai ch& có gì mà ph&i ng&ng; nh&ng sau đó ông cũng chỉ&u tôi s&a l&i v&i lý do “đau b&ng tháo đ&” nghe có v& “v&n ch&ng” h&n. Nhật Linh không bao gi& in m&t t&m danh thi&p cho chính mình, ngay c& nh&ng khi ông đ&m nh&n các ch&c v& l&n và ông r&t ghét ph&i x&ng hô ch&c t&c. Trong các đ&n t&, gi&y t&, ho&c có ai h&i v& ngh& nghi&p, ông ch& khai gi&n đ& “nhà v&n” th& thôi. Su&t đ&i ông s&ng thanh b&ch không h& s& h&u m&t mi&ng đ&t hay m&t căn nhà c&a riêng mình mà ch& đi & đ& hay & thuê. Vì th& năm 1957 khi ông quy&t đ&nh mua m&t lô đ&t và đ& tính xây m&t căn nhà cho chính ông thì chúng tôi v&a ng&c nhiên v&a m&ng vì cho r&ng đã đ&n lúc ông &n đ&nh đ& b&t đ&u nghĩ đ&n chuy&n “an c& l&c nghi&p” r&i.

Lô đ&t Nhật Linh mua n&m ven qu&c l& 20 Sài Gòn- Đà&t, ngay cây s& 27, kho&ng hai cây s& phía nam c&a làng Fim-nôm. R&ng ch&ng vài m&u, mi&ng đ&t c&a ông n&m gi&a lô đ&t c&a c& Ngh& Biên và c&a bác sĩ Nguy&n Sĩ Dinh. T& qu&c l& đi sâu vào kho&ng n&a cây s& thì giáp ranh v&i dòng su&i Đa-Mê, n&i Nhật Linh b&t đ&u cho xây móng đ&ng m&t căn nhà g& tranh đ&u tiên c&a đ&i mình. Đó là căn nhà do chính ông t& tay v& h&a đ&, xây c&t b&ng toàn v&t li&u nh&, m&t ki&u nhà trông thoáng khoát, đ&n gi&n và r& ti&n, đúng tiêu chu&n ki&u nhà c&a H&i Ánh Sáng mà chính Nhật Linh đã t&ng tích c&c c& s&y đ& xây đ&ng cho đ&ng bào ông vào năm

1937, tính đến nay đúng 20 năm với tôi.

Trong thời gian xây nhà, Nhật Linh luôn đi Fim-Nôm trong một căn nhà gỗ sà trên lô đất của a Nghì Biên. Chúng tôi thì vẫn sống ở Đà Lạt, chờ thời chờ ngó ngó dọn cuống tuồn mồi đón chuyến xe đò xuống đó thăm ông. Nhật Linh lúc này sống như trong thời trung cổ, đồ ăn tuy tốt hơn với đi sống văn minh, ông nói không dọn đồ ăn cũng chẳng vì đây thì ư t t c đi n n c và các tỉn nghi t i thi u, cách t t nh t là ph i thích nghi với đi s ng m i. Đa ông r m n ng trông ông càng phong s ng h n, ông m c b đ r ng b n túi, đi ng cao, hút thuốc lào, suốt ngày đôn đ c đám th khai quang r ng đ làm m con l nh đi t qu c l vào đ n su i Đa-Mê. Ông nói với chúng tôi là bây giờ ông không c n đ n c đ ng h đ xem gì gi c n a vì ông đã tìm ra đ c m t cách riêng đ bi t đ c đ i khái th i gian trong ngày. Trong lúc chúng tôi ng i ăn trong r ng, Nhật Linh nghe ch tai nghe ngóng m t tỉn ng chim l kêu r i nói: “Th mà đã b n gi tr a r i!”. Chúng tôi so với đ ng h thì th y ông ch đoán sai có n a tỉn ng. Sai xích n a gi là đ chính xác r i vì đây không c n chính xác h n. Ông gi i thích là t ngày s ng đây c m i sáng th c d y cho đ n lúc chi u t i là ông đ u l ng nghe và quan sát t t c các tỉn ng kêu c a muông thú trong r ng r i ghi vào m t cuống s tay. Sau m t tu n l ông khám phá ra là m i tỉn ng kêu c a muông thú th ng ng v i m t th i gian nh t đ nh trong ngày, th là ông tìm ra đ c m t lo i đ ng h riêng cho mình mà không t n kém gì c .

Tr c đây trong nh ng gi r nh r i cha tôi th ng d y tôi th i h c tiêu và lúc này tôi cũng đã ch i đ c kha khá. Trong s các b n nh c Vi t th nh hành h i đó, Nhật Linh thích nh t là th i b n H n M t Ngày V c a giáo s Lê H u M c. M t bu i sáng cu i tu n trong lúc tôi th i h c tiêu b n nh c này thì có m t ng i khách ghé Đà Lạt mu n đ n g p cha tôi, nh ng lúc y cha tôi l i đ i Fim-Nôm. Ông khách có v ng c nhiên thích thú nghe tôi th i b n nh c; sau này tôi m i bi t ông ta chính là giáo s Lê H u M c, mu n g p cha tôi đ ph ng v n và vi t m t cuống sách “Thân Th và S Nghi p Nhật Linh”. Ông M c và tôi đáp xe xuống Fim-Nôm và khi chúng tôi đ n tr i lan thì cha tôi đang n m trên võng bên b su i Đa-Mê say s a vi t l i toàn b cuống tr ng thiên ti u thuy t Xóm C u M i.

Thời gian này cha tôi b t đ u vi t l i và vi t r t hăng say. Ông sai tôi ra tỉ m trên Đà Lạt đóng m y cuống sách bìa d y trong toàn là gi y tr ng không k hàng. M i l n ghé Fim-Nôm thăm ông tôi th y nh ng trang gi y tr ng đã ch a đ y nh ng dòng ch nh li ti, vi t b ng cây bút parker 51; nh ng dòng ch b đ p xóa, vi t ch ng lên nhau ch ng ch t nh cuống hút trong dòng t t ng đ n đ p. Đ theo k p đ c nh ng c m xúc, hình nh, ý nghĩ xô đ t trong đ u, tay ông ph i vi t nhanh l m; do đ y mà ch vi t c nh đ n đi nh chân ki n. Đi xa h n n a, đ cho vi t đ c nhanh h n ho c đ kh i ph i b n tâm đ n cái mà ông cho là không c n thi t, ông đã b h t nh ng quy lu t văn ph m, chính t thông th ng. Công vi c s a l i chính t nh nh t đó th ng là công vi c c a ng i khác khi b n th o đ c đánh máy tr c khi in thành sách.

Nhật Linh cha tôi

Tác Giả: Nguy&#n T&#ng Thi&t
Thứ Bảy, 09 Tháng 7 Năm 2011 12:53

Nh&#ng r&#i m&#t bi&#n c&# x&#y đ&#n khi&#n b&# tr&#ng thiên Xóm C&#u M&#i tr&# thành dang d&#. Kho&#ng cu&#i th&#p niên 50, căn nhà bên dòng Đa-Mê c&#a cha tôi còn đang đ&#c xây c&#t n&#a ch&#ng. M&#t đêm kia tr&#i m&#a dông bão l&#n, sáng ra căn nhà b&#ng nhiên b&# s&#p đ&# tan hoang ch&# còn tr&# l&#i n&#n móng. Nhật Linh bu&#n r&#u đ&#ng nhìn cái n&#n nhà tr&# tr&#i, h&#n là ông nghĩ đ&#n căn nhà trong m&#ng c&#a mình, căn nhà mà ông đã nâng niu đ&#t tên Thanh Ng&#c Đình đ&# th&#ng cho m&#t loài hoa tiên cách nh&#t đ&#i v&#i ông, m&#i m&#t sáng m&#t chi&#u, đã tan hoang nh&# mây khói. Ông nói v&#i chúng tôi gi&#c m&#ng con c&#a ông đã không thành, ông không nghĩ đ&#n vi&#c xây c&#t l&#i vì cho r&#ng s&# s&#p đ&# này nh&# m&#t đi&#m l&#.

Th&# r&#i ông quy&#t đ&#nh giã t&# t&#t c&#. Đà Lạt, Fim-Nôm, dòng Đa-Mê và c&# trăm gi&# lan mà ông đã chăm sóc t&# hai năm qua, đ&# v&# luôn Sài Gòn, ch&#m đ&#t cái th&#i k&# mà ông Lê H&#u M&#c đã vi&#t trong đ&#n k&#t cu&#n sách c&#a ông là “m&#t Nhật Linh n&#m trùm ch&#n &# trên Đà Lạt”. Đ&#i v&#i tôi, th&#t b&#ng tôi ch&# mong ông đ&#c n&#m trùm ch&#n lâu h&#n vì đây chính là th&#i gian h&#nh phúc nh&#t trong cu&#c đ&#i ông mà tôi đ&#c bi&#t. Nhật Linh “xu&#ng núi” l&#n vào cuc đ&#i làm báo, tham gia đ&#o chính, th&#t b&#i, đi tr&#n, b&# đ&#a ra tòa, đ&#a đ&#n cái t&# v&#n c&#a ông m&#y năm sau, m&# đ&#u m&#t th&#i k&# cu&#i cùng c&#a đ&#i ông v&#i nhi&#u não n&#, nhi&#u chán ch&#ng h&#n.

Nh&# đ&#n văn k&#t trong cu&#n truy&#n Đ&#i B&#n c&#a ông, hai câu th&# sau đây c&#a Nhật Linh, đầu đó, v&#n còn v&#ng v&# Đà Lạt nh&# “m&#t n&#i nh&# xa xôi đ&#ng m&# đ&#n”:

Ng&#i đi lâu ch&#a th&#y v&#,
Nh&# ng&#i lòng su&#i Đa Mê g&#n bu&#n...

Tacoma, tháng 6 năm 1985